

BOKevent light

För dig med små resurser, men stor kapacitet!

Välj en bok du själv gillar – det funkar bäst då!
Välj bok utifrån målgrupp. Vad vet du om dem som ska delta? Försök få reda på så mycket som möjligt om gruppen i förväg. Ta inte med för många i gruppen, 8-10 personer kan vara lagom om du är ensam handledare. Arbetar du tillsammans med en lärare och ni är flera som hjälps åt, kan gruppen vara större.

Skapa stämning i rummet

Använd dig av belysning, tyger, möblering etc. Att sitta i cirkelform på golvet ger en annan upplevelse än att sitta på rad på stolar. Skenet från stearinljus är annorlunda än ljuset från skarpa lysrör. Använd föremål som kan knytas till bokens huvudperson och övriga personer som deltar i den dramatiska händelsen – låt dem på så sätt finnas med där i rummet.

Välj perspektiv – bestäm hur du vill berätta boken

Välj det sätt som ligger närmast dig själv, d v s det du känner dig mest bekväm med att göra:

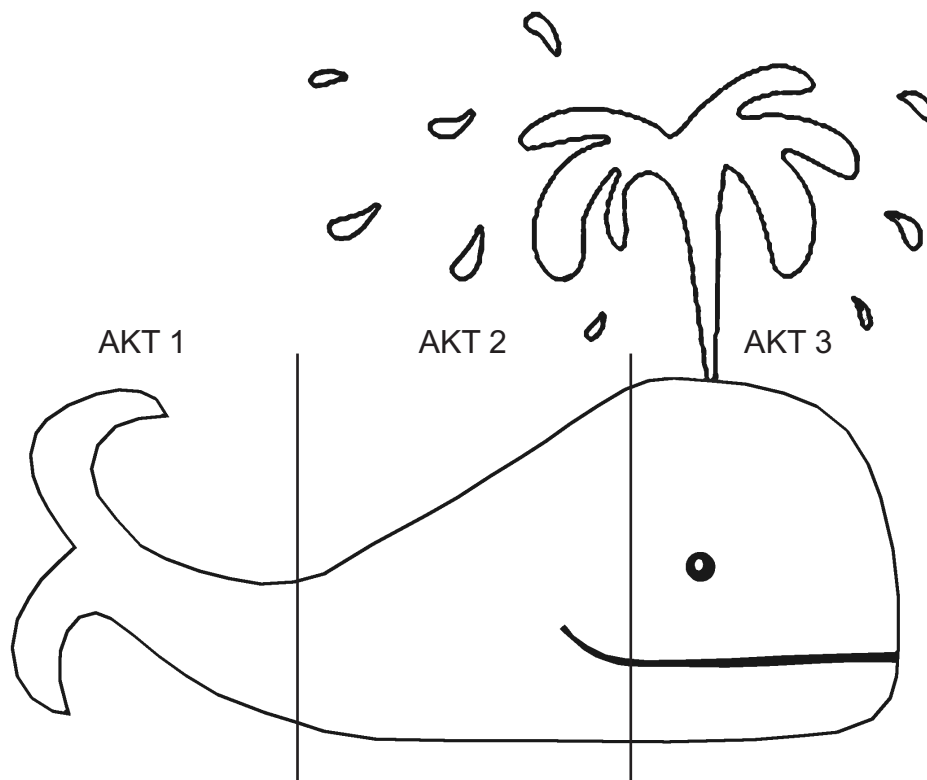
- * Välj ett avsnitt ur boken som du tycker fångar in berättelsen, läs eller berätta.
- * Ta rollen som en eller flera av personerna i boken och berätta din/deras historia.

Om du väljer att vara flera personer kan du enkelt byta person genom att variera attribut, ändra röst eller kroppsposition, byta plats i rummet.

Läs/berätta fram till en dramatisk händelse i boken.

När du läst/berättat/dramatiserat färdigt – var bara tyst ett tag, sitt stilla och låt det hela sjunka in.

Om du vill kan du berätta med stöd från berättarmodellen i tre akter:

Anslaget anger tonen och stämningen för boken

Presentationen är en introduktion till personerna som medverkar i boken

Fördjupningen förlänger presentationen och man lär känna personerna ännu bättre

Vändpunkt 1 sätter huvudkonflikten i verket

Konfliktupptrappningen tvingar någon att agera och en uppgörelse sker

Vändpunkt 2 innebär att något inträffar så att kampen måste avgöras

Konfliktförlösning sker när konfliktupptrappningen når klimax, någon vinner

Avtoning "varvar ner" berättelsen och oklarheter förklaras

EGET SKAPANDE

Skrivande

Låt barnen/ungdomarna skriva ner sina egna förslag på vad som kommer att hända sen, dvs upplösningen.

Är de ovana att skriva kan man med fördel göra några enkla skrivövningar innan för att "komma i stämning" och minska rädslan och prestationsångesten. Låt dem till exempel få en minut på sig att skriva så många ord de kommer på som börjar på en viss bokstav. Om det verkar vara en trygg grupp så låt dem sedan läsa upp detta för varandra, annars läser du själv upp det, gärna med "Dramatenröst".

Ett enkelt tips är det beprövade "en mening var", d v s låt första personen skriva en mening, vika pappret så meningen inte syns och sedan skriva första ordet på nästa mening. Person två skriver sedan klart mening två och ett eget ord som blir första ordet i mening tre. Håll på tills alla fått skriva en rad och en mening. Läs sedan högt som om det vore mycket god poesi.

Ett annat sätt att få igång berättandet är att låta deltagarna berätta vart-annat ord. Det är en kul övning där man påverkar och sporrar varandra vidare. Kör så länge som samtalet verkar flyta. En annan övning är att jobba i par. Den ena börjar berätta och ska hålla på i en minut. Berättelsen måste innehålla tre förutbestämda ord som kan vara vilka som helst, t ex tandborste, rektor, månsken. Efter en minut är det den andras tur att berätta i en minut.

Kropp, rörelse och drama

Låt barnen/ungdomarna jobba i små grupper och tillsammans fundera ut vad som hände sedan. Gruppens gemensamma förslag skrivs först ner i korta meningar och dramatiseras därefter. Dramatiseringen kan vara enkel och tydlig – inte att förväxla med att spela teater. Locka fram det redan medfödda kroppsspråket och få dem att förstärka det.

Ett tips är att göra enkla gestaltningar på temat känslor – dra lappar ur en hatt och låt sedan alla samtidigt gestalta samma känsla. Då blir det mindre känsligt när alla gör det, och det blir också tillfälle att prata om varför man kanske visar samma känsla på olika sätt.

Bild och form

Låt barnen/ungdomarna måla egna bilder av berättelsens huvudfigurer och miljö. Går även att göra som parövning där man två och två diskuterar sig fram till hur man uppfattat huvudpersonen och miljön.

Använd enkla färger, som vaxkritor eller vattenfärger. De torkar snabbt och är enkla att tvätta bort, samt billiga att köpa in. Försök att inte använda blyertspenna, suddgummi och linjaler, utan skapa i stället mer fritt och skissartat.

En bra övning för dem som är ovana och lite rädda för att måla är att be dem teckna av dig när du står rakt upp och ner på golvet. De ska rita av dig utan att ta blicken från dina ögon och utan

att lyfta pennan från papperet. Det brukar bli många roliga bilder och en hel del skratt. Vitsen med övningen är att avdramatisera, men också att visa på hur viktigt det är att se när man tecknar, inte bara tänka. Kroppens volym brukar bli rätt bra på dessa hastigt gjorda bilder, något man kan lyfta fram och visa på. Man kan med fördel också berätta om konstnärer som Picasso, som inte ville måla verkligheten exakt som den såg ut. Han målade från många vinklar samtidigt (kubismen). Här är ett bra exempel på att bilden inte behöver vara exakt och verklig, utan kan vara mer fantasifull.

Musik

Hur låter huvudpersonen? Spela upp förslag på musik och låt deltagarna lyssna, kommentera och komma med egna förslag. Vilken musik tycker de skulle passa till respektive person och varför? Har ni ett bra musikutbud kanske det går att plocka fram deras förslag.

Det går också att göra detta i två steg. Vid första tillfället pratar ni och lyssnar till dina förslag. Gången efter tar deltagarna med sig den musik som de tycker passar. Den spelas upp och var och en berättar vad de valt och varför.

Här går det utmärkt att sedan koppla in bilden – låt dem måla till den musik de valt. Detta kräver att de har egna MP3-spelare, så det inte blir för mycket olika musik i rummet samtidigt. Alternativt låter du alla måla till samma musik.

Försök att använda enbart rena färger, grundfärger, som sedan kan blandas till andra nyanser. Uteslut pennor, suddgummi och linjaler för att nå ett mer abstrakt och fritt skapande. Har ni möjlighet, ta in en konstnär/konstpedagog som kort kan berätta om abstrakt, icke-föreställande konst och visa exempel, t ex Kandinsky vars icke-föreställande bilder till stor del baserades på musikupplevelser.

Sammanfattning

Oavsett vilken övning du väljer att använda så är det viktigt att det är roligt, att det blir en lustfylld och positiv upplevelse. Att deltagarna får skratta och prata. Stämningen i rummet och gruppen ska vara tillåtande, men spelregler ska samtidigt finnas (se sista sidan).

Var tydlig och ge feedback. Försök att se alla och låta alla bli sedda, till exempel genom att var och en får berätta om sin upplevelse av det du berättat och om sin gestaltning.

Boksamtal

Om eleverna har läst boken eller om du väljer att läsa en större del av berättelsen, kan du föra ett kort boksamtal utifrån de här frågorna:

- * Säg något ni gillade med boken.
- * Säg något ni inte gillade med boken.

Skriv upp deras kommentarer i en plus- och en minuskolumn för att användas i en fortsatt diskussion.

- * Finns det något mönster (något som återkommer, upprepar sig) i boken – saker, sammanhang m m?
- * Finns det något ni undrar över, något som ni tycker är konstigt? Svaret på denna fråga finns ofta i mönstret.

Även mönster och teman som uppfattas som konstiga kan antecknas i kolumner att gå tillbaka till.

Använd kommentarerna för att rätta ut frågetecken. Kanske flyttar ni kommentarer mellan kolumnerna vartefter de bearbetas. Då ser det som ni ritade upp i början av samtalet helt annorlunda ut avslutningsvis.

TIPS FÖR SAMTAL:

- * Fråga inte "varför", speciellt inte i början av ett boksamtal.
- * Börja med de positiva sakerna.
- * Alla kan uppleva en bok olika, ingen har rätt eller fel. Ett tillåtande klimat är viktigt.
- * Punkterna ovan är en hjälp på vägen att få och hålla igång ett samtal, inte nödvändiga att fullfölja om diskussionen flyter på.
- * Boksamtal ska vara personliga, det handlar om att hitta ett sätt som funkar för dig själv och din personlighet.

Modellen för boksamtal är hämtade från en föreläsning av Katarina Kuick. Mer inspiration kan man få av Aidan Chambers "Böcker inom oss".

Spelregler

Alla ska få möjlighet att prata

Alla ska lyssna på varandra

Alla är lika bra – det här är ingen tävling

ATT SKAPA EN TRYGG GRUPP

Det gör du enklast genom någon form av "lära-känna-varandra"-övning.

Hälsa "afrikanskt"

Tag av er skorna. Låt alla gå runt i rummet och hälsa på varandra genom att ta i hand och säga sina namn. Håll på tills du tycker att alla verkar ha hälsat på varandra. Låt nu alla gå runt i rummet igen men denna gång hälsar de genom att greppa tag i varandras händer och dra varandra emot sig samtidigt som de tittar varandra djupt i ögonen, utan att säga något. Håll på tills du tycker att alla verkar ha hälsat på varandra.

Betrakta varandra

Arbeta med par stående mittemot varandra på två rader. Betrakta varandra ingående under någon minut. Ena raden vänder sig sedan om. Person A i paret ställer sig bakom ryggen på person B och ställer frågor om sitt utseende: Vilken färg har jag på håret? Vad har jag på fötterna? Har jag örhängan? etc. Sedan ställer paret sig åter på avstånd och betraktar varandra på nytt. Därefter vänder sig person A bort och person B ändrar fem saker i sitt utseende (t ex ta av glasögon, ta bort ett skärp, låna en ring från dig...). Så ska person A titta och se förändringarna.

Varvet runt med kortlek

Ställ stolar i en ring, en stol per deltagare. Alla sätter sig. Alla drar sedan varsitt kort ur kortleken. De ska komma ihåg vilken symbol de fick – klöver, spader, hjärter eller ruter. Du drar därefter ett kort i taget. När ett kort dras ska alla som fick den symbol som kortet visar flytta sig ett steg till vänster. Det innebär att man kan hamna i knä på varandra, och även få någon i sitt eget knä. Ibland kan man inte flytta sig när ens symbol kommer upp för att någon sitter i ens knä. Leken är slut när någon kommit tillbaka till sin ursprungliga stol, till sin startpunkt.

Berätta om dig själv med hjälp av en bild

Lägg ut vykort med olika motiv på golvet, låt deltagarna sitta i en ring runt omkring. Var och en väljer sedan en bild som de ska presentera sig själva utifrån. Det kan handla om att man väljer en bild man gillar eller en bild man känner igen, en bild man tycker är ful, konstig eller en som har ens favoritfärg osv. Låt deltagarna sedan byta bilder med den som sitter till vänster. Var och en får sedan försöka presentera sin "granne" utifrån personens egen bild, men också med en egen kommentar om vad de tänker på när de ser bilden.

Tova Sylvan

0732-74 45 15

tova.sylvan@ostergotlandsmuseum.se

Lena Lindgren

070-19 19 254

lena.lindgren@ostergotlandsmuseum.se

Bokens alla sidor 2009

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M

Raoul Wallenbergs plats • www.ostergotlandsmuseum.se • 013-23 03 00